

Кыргыз Республикасынын
Өкмөтүнүн
2015-жылдын 24-мартындагы
№ 144 токтому менен
бекитилген

2015-2019-жылдарга Кыргыз Республикасынын мамлекеттик статистикасын өркүндөтүү жана өнүктүрүү ПРОГРАММАСЫ

2015-2019-жылдарга Кыргыз Республикасынын мамлекеттик статистикасын өркүндөтүү жана өнүктүрүү программасы (мындан ары -Программа) келерки беш жылдык мезгилге Кыргыз Республикасындагы статистикалык тажрыйбаны жана методологияны өнүктүрүүнүн башкы стратегиялык багытын аныктаган негизги программалык документ болуп саналат.

Программа Кыргыз Республикасынын улуттук маалыматтык-статистикалык тутумун өнүктүрүүдөгү кезектеги этап (алтынчы программа) болуп саналат.

I. Улуттук маалыматтык-статистикалык тутумунун учурдагы абалын талдоо

Кыргыз Республикасынын улуттук маалыматтык-статистикалык тутуму өлкөдөгү маанилүү маалыматтык тутумдардын бири катары базар экономикасынын заманбап талаптарына жооп берет, мамлекеттик бийлик органдарын жана коомчулукту республиканын социалдык, экономикалык, демографиялык жана экологиялык абалы жөнүндө статистикалык байкоо, иштеп чыгуу жана статистикалык маалыматтарды таратуунун жаңы методдоруна негизделген, эл аралык эрежелерге жана стандарттарга ылайыктуу маалыматтар менен камсыз кылат.

2012-жылы эл аралык эксперттер тарабынан жүргүзүлгөн өлкөнүн улуттук маалыматтык-статистикалык тутумунун глобалдуу баалоосуна ылайык Кыргыз Республикасы улуттук статистикалык кызматтын эл аралык методологиялык стандарттарга өтүүсүн аяктады аларга ылайык расмий статистиканын бардык негизги тармактары БУУнун эл аралык стандарттарына, айрымдары Европа Биримдиги тарабынан кабыл алынган версияларга толук шайкеш келтирилген.

Ошону менен бирге Кыргыз Республикасындагы акыркы жылдардагы расмий статистика санын өнүгүүсүндө ички жана тышкы, анын ичинде социалдык, экономикалык жана технологиялык факторлордун таасири менен шартталган айрым кыйынчылыктар орун алууда.

Муну менен катар улуттук маалыматтык-статистикалык тутумду мындан ары өркүндөтүү боюнча чараларды иштеп чыгуу жана ишке ашыруу зарылчылыгын шарттаган бир катар факторлорду бөлүп көрсөтүүгө болот алардын ичинде:

- өлкөнүн улуттук маалыматтык-статистикалык тутумунун укуктук негиздерин өркүндөтүү зарылчылыгы;
- жыйналган маалыматтарды ашыктыгына алып келген жана аларды салыштырууда жана интеграциялоодо татаалдыкты жараткан мамлекеттик статистика тутумунун ичиндеги координациянын жетишсиздиги;
- статистикалык тутумдун маалыматтарды топтоонун жана иштетүүнүн электрондук методуна өтүшүнө байланышкан кыйынчылыктар;
- чектелген техникалык мүмкүнчүлүктөр жана финансылык ресурстар;
- статистикалык отчеттуулуктун бардык формалары боюнча статистикалык маалыматтар базасын жүргүзүүнүн форматтарын иштеп чыгууда бирдиктүү мамиленин жоктугу;
- негизги макроэкономикалык көрсөткүчтөрдү түзүүнүн жүрүшүндө тармактар аралык жана логикалык байланыштын жетишсиздиги;

- борбордук жана региондук деңгээлдерде статистикалык маалыматтар жана метамаалыматтар базаларын башкаруу тутумунун жоктугу;
- статистикалык бирдиктерди бирдиктүү мамлекеттик каттоону (СББМК) кардиналдуу реформалоонун негизинде натыйжалуу статистикалык "Бизнес-каттоону" түзүү зарылчылыгы;
- туташ изилдөөлөрдөн статистикалык байкоонун тандалма методуна өтүүнү камсыз кылуу үчүн зарыл шарттардын жоктугу;
- статистикалык маалыматтарды жайылтуу саясатындагы эски механизмдерин пайдалануу менен шартталган жетишсиздик;
- статистикалык маалыматтарды жүргүзүүчү мамлекеттик органдардын улуттук маалыматтык-статистикалык тутумдарынын дараметинин жетишсиздиги.

Мамлекеттик статистика органдарынын ишинин майнаптуулугуна терс таасир эткен көйгөйлөрдүн жана факторлордун орун алышынан улам Кыргыз Республикасынын улуттук маалыматтык-статистикалык тутумун алдыдагы жылдарда андан ары өркүндөтүү боюнча чаралардын натыйжалуулугу көз каранды болгон стратегиялык максаттарды жана милдеттерди аныктап алуу керек.

II. Программанын максаттары жана милдеттери

Көрүнүшү - пайдалануучулардын (калк, бизнес, мамлекеттик органдар жана эл аралык уюмдар) сапаттуу статистикалык маалыматтарды керектөөлөрүн максималдуу канааттандырууга багытталган статистика жаатындагы мамлекеттик саясатты ишке ашыруунун жана координациялоонун туруктуу механизмдери түзүлгөн.

Программанын негизги максаты мыйзам чыгаруу базасын өркүндөтүүнүн, статистикалык өндүрүш процесстерин интеграциялоо үчүн алдыңкы маалыматтык-коммуникациялык технологияларды киргизүүнүн, чыгарылуучу маалыматтардын сапатын жана аларга пайдалануучулардын ишенимин жогорулатуунун, ошондой эле статистикалык интеллектуалдык дараметти күчөтүүнүн негизинде улуттук маалыматтык-статистикалык тутумунун ишинин натыйжалуулугун көтөрүү болуп саналат.

Коюлган максаттарга жетүүгө төмөнкү милдеттерди чечүүгө багытталган иш-чараларды ишке ашыруу көмөк берет:

- расмий статистика чөйрөсүндөгү мыйзамдарды эл аралык ченемдерге жана стандарттарга мындан ары шайкеш келтирүү;
- респонденттерге отчетторду электрондук түрдө тапшыруу мүмкүнчүлүгүн берүү жолу менен иштериндеги оордукту азайтуу;
- маалыматтык-коммуникациялык технологияларды өркүндөтүү жана өнүктүрүү;
- статистикалык методологияны жана аспаптарды өркүндөтүү;
- статистика органдарынын интеграцияланган маалыматтык-аналитикалык тутумун өнүктүрүү;
- статистикалык өндүрүш жана анын натыйжаларын баалоо процесстерин башкарууну жакшыртуу;
- администрациялык маалыматтарды статистикалык максаттарда пайдалануу үчүн Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитетинин (мындан ары - Улутстатком) маалыматтык тутумун башка мамлекеттик органдардын маалыматтык тутумдары менен интеграциялоо;
- пайдалануучулардын сапаттуу так статистикалык маалыматтарга керектөөлөрүн камсыздоо;
- кадрлардын кесиптик квалификациясын көтөрүүнү камсыздоо үчүн инфраструктураны өркүндөтүү, аларды окутуунун жаңы формаларын жана методдорун иштеп чыгуу.

III. Программанын стратегиялык багыттары

1. Мыйзамдуулук базасы

Кыргыз Республикасынын саясатынын социалдык-экономикалык курамдык бөлүгү болгон, бардык деңгээлдеги пайдалануучуларды сапаттуу жана ишенимдүү статистикалык маалымат менен камсыз кылууга багытталган эсеп жана расмий статистика жаатындагы бирдиктүү мамлекеттик саясатты ишке ашыруу үчүн укуктук негизди чыңдоо максатында "Мамлекеттик статистика жөнүндө" Кыргыз Республикасынын Мыйзамын расмий статистика чөйрөсүндөгү мыйзамдардын эл аралык ченемдерине жана стандарттарына толук шайкеш келтирүү үчүн аталган мыйзамды кайра кароо зарыл.

Мындан тышкары расмий статистиканын укуктук жана жөнгө салуучу негиздерин күчөтүү, статистикалык принциптердин, баалуулуктардын жана өндүрүштү жетишкендиктерге жеткире турган алдыңкы тажрыйбалардын эталонун сактоо жана эл аралык деңгээлде салыштырылуучу жогорку сапаттагы статистикалык маалыматтарды жайылтуу максатында жогоруда аталган Мыйзам менен Кыргыз Республикасынын администрациялык маалыматтык тутумун жөнгө салуучу башка ченемдик-укуктук актыларынын шайкеш келиши талап кылынат.

2. Статистиканы уюштурууну өркүндөтүү

Статистикалык маалыматтарды топтоо жана иштетүү тутуму. Улуттук маалыматтык-статистикалык тутумду модернизациялоонун стратегиялык милдеттеринин бири респонденттердин ишин, расмий статистиканын чыгымдарын бир топ азайтып, кириш маалыматтардын сапатын жакшырта алган статистикалык отчеттуулукту электрондук топтоого өткөрүү болуп саналат.

Маалыматтарды электрондук топтоо технологиясы бирдиктүү жана коопсуз жазууларды жаиа кирүү коддорун пайдаланууда порталдарга, администрациялык жазууларга жана бардык кызыкдар тараптардын алгачкы маалыматтарына кирүү коддорун жана электрондук анкеталарын идентификациялоонун жана сертификациялоонун ишенимдүү тутумун түзүүнү талап кылат.

Программаны ишке ашыруунун жүрүшүндө статистикалык изилдөөлөрдү жана маалыматтарды интеграциялоонун негизинде статистикалык маалыматтарды топтоо жана иштетүү тутуму жаатындагы дээрлик жаңы саясатты иштеп чыгуу каралат. Чыгуучу статистикалык маалыматтардын иш жүзүндө интеграциялоо статистиканын бир тармагын камтыган өз ара байланыштагы изилдөөлөрдү жана статистикалык байкоолордун ушул сыяктуу бирдиктерин статистикалык көрсөткүчтөрдүн бирдиктүү тутумун, интеграцияланган маалыматтар базасын (классификаторлор, номенклатуралар жана коддордун тизмектери), тандоонун интеграцияланган алкактарын (ишканаларды статистикалык каттоону) пайдалануу менен тандоону интеграциялык уюштурууну талап кылат.

Уюштуруу түзүмүн оптималдаштыруу. Статистикалык маалыматтарды топтоонун жана иштетүүнүн электрондук методдоруна акырындап өтүүгө, статистикалык маалымат топтоонун жана иштетүүнүн бардык деңгээлдердеги агымын рационалдаштыруу байланыштуу статистиканы уюштурууну өркүндөтүү боюнча чаралар тутумунун олуттуу фактор улуттук маалыматтык-статистика тутумунун уюштуруучулук түзүмүн, анын милдеттерин жана функцияларын оптималдаштыруу болуп саналат.

Электрондук анкеталарды киргизүү үч деңгээлдүү процесстен (район, облус, республика) Улутстаткомдун Башкы эсептөө борборунда электрондук анкеталарды борборлошкон топтоону уюштурууну жана редакциялоону өзгөртүүнү талап кылат. Муну менен мамлекеттик статистиканын аймактык органдарынын маалыматтарды топтоо жана редакциялоо боюнча иштери кыйла кыскарат жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары үчүн кеңейтилген талдоолорду жүргүзүүнү талап кылган функциялар респонденттер менен түз байланыш түзүүгө жана пайдалануучулар үчүн маалыматтык кызматтарды көрсөтүүгө алмаштырылат.

Статистикалык классификаторлор. Статистикалык иштин бул багытында Классификациялоонун жана коддоштуруунун бирдиктүү тутумун мындан ары өнүктүрүү жана улуттук статистикалык маалыматтардын Улуттук эсептер тутумунун (мындан ары - УЭС) 2008-жылдагы версиясы менен эл аралык салыштырууну камсыз кылуу максатында улуттук номенклатураларды (классификаторлорду жана стандарттарды) эл аралык классификаторлорго ылайык келтирүү маанилүү болуп саналат.

Статистикалык каттоолор. Ишканаларды статистикалык каттоону жана айыл чарбасын каттоону жалпылоо ишканаларды жана экономикалык статистиканы изилдөө тутумунун натыйжалуулугун жогорулатуу үчүн зарыл шарттар болуп саналат.

Ал үчүн ишканаларды статистикалык каттоону киргизүү жана актуалдаштыруу, өлкөнүн бүткүл аймагында чарба жүргүзүүчү субъекттерди толук идентификациялоо жана эсептөө боюнча чаралардын топтомун ишке ашыруу боюнча жаңы саясатты иштеп чыгуу болжолдонууда. Статистикалык каттоолорду жаңылоону экономикалык каттоолордун жана ведомстволук реестрлердин администрациялык маалыматтарынын жыйынтыктарынын негизинде, статистикалык каттоодон администрациялык маалыматты ээсине жөнөтүү мүмкүн болбогон учурларда маалыматтардын бир тараптуу агымынын принциптерин сактоо менен ишке ашыруу болжолдонууда.

Чарба жүргүзүүчү субъекттерди айыл чарба каттоосун жаңылоону 2016-жылы айыл чарбасын каттоонун натыйжаларынын негизинде ишке ашыруу болжолдонууда.

Статистикалык каттоолор жана изилдөөлөр. Улутстаткомдун алдыдагы мезгилдеги маанилүү милдети 2016-жылы айыл чарба каттоосун жүргүзүү болуп саналат. Ошого байланыштуу алдыда аталган каттоону методологиялык камсыздоо, жүргүзүү, анын маалыматтарын иштетүү, жыйынтыктарын аналитикалык корутундулоо жана жарыялоо, каттоонун материалдарын архивдештирүү боюнча уюштуруу иш-чараларынын комплексин ишке ашыруу милдеттери турат. Маалыматтарды топтоонун прогресстүү методдорун өтүүнү камсыз кылуу максатында мини-компьютерлерди (планшеттерди) пайдалануу каралууда.

Экономикалык статистиканын сапатын жана толуктугун камсыздоону жакшыртуу үчүн беш жылдык мезгил ичинде сектордук каттоолорду чарба жүргүзүүчү субъекттердин экономикалык иштеринин бардык түрлөрү боюнча ротациялоо схемасы менен өткөрүү концепциясын иштеп чыгуу күтүлүүдө.

Экономиканын ар түрдүү тармактарында жана секторлорунда, өзгөчө отчеттуулуктун учурдагы тутуму менен камсыздалбаган жеке ишкерлерге карата тутумдук тандалма изилдөөлөрдү жүргүзүү тажрыйбасын методологиялык камсыздоо жана кеңейтүү боюнча чараларды ишке ашыруу керек.

Статистика боюнча кеңештин иштөөсүн өркүндөтүү. Статистика боюнча кеңештин иши Кыргыз Республикасынын улуттук маалыматтык-статистикалык тутумун мындан ары чыңдоонун жана өнүктүрүүнүн зарыл шарты болуп саналат.

Ошону менен бирге анын эң башкы милдети пайдалануучулардын керектөөлөрү, идеялары, сунуштары жана байланыштары жөнүндө маалымдоо үчүн статистикалык маалыматтарды өндүрүүчүлөр менен пайдалануучулардын ортосундагы өз ара аракеттенүүнү камсыздоо болуп саналат. Кеңеш пайдалануучуларга статистикалык маалыматтарды стратегиялык пландоого, мониторинг жүргүзүүгө жана кармоого түздөн-түз таасир этүү мүмкүнчүлүгүн да берет.

Администрациялык маалыматтарды статистикалык максаттарда пайдалануу. Администрациялык маалыматтарды статистикалык максаттарда пайдалануунун маанилүү милдети жалпы классификаторлорду, номенклатураларды, идентификацияларды жана бирдиктердин классификацияларын милдеттүү колдонууда администрациялык-маалыматтык тутумду иштеп чыгуунун жана киргизүүнүн жүрүшүндө Улутстаткомдун мамлекеттик органдар менен өз ара аракеттенүү тутумун иштеп чыгуу болуп саналат.

Статистикалык маалыматтарды сапаттык жактан башкаруу. Статистикалык маалыматтардын сапатын камсыздоо максатында сапатты белгилүү саясат, стратегиялык максаттар, уюштурулган иш-чаралар жана персоналдарды окутуу менен башкаруунун топтомдук тутумун түзүү керек. Күчтүү жана начар тараптарды баалоону үзгүлтүксүз жүргүзүү, сапат жаатындагы саясатты иштеп чыгуу, сапатты башкаруу боюнча каражаттарды түзүү, пландоо тартибин киргизүү жана мониторинг статистикалык өндүрүштүк процесстердин жана статистикалык маалыматтардын сапатын жакшыртууга мүмкүнчүлүк берет.

Статистикалык маалыматтарды жайылтуу чөйрөсүн кеңейтүү. Статистикалык маалыматтарды жайылтуу жагындагы башкы багыты статистикалык маалыматта жайылтуунун прогресстүү методдорун киргизүүнүн коомчулук жана жалпыга маалымдоо каражаттары менен

эриш-аркак иштөөнү өркүндөтүү боюнча коммуникациялык стратегия долбоорун иштеп чыгууну, брифингдерди, пресс-конференцияларды жана презентацияларды өткөрүүнү караштырат.

3. Маалыматтык-коммуникациялык технологияларды өнүктүрүү

Улуттук статистиканы өнүктүрүүнүн артыкчылыктуу багытынын бири улуттук маалыматтык-статистикалык тутумдун ишинин натыйжалуулугун өркүндөтүүнү караштырган анын технологиялык мүмкүнчүлүктү төмөнкү жолдор менен модернизациялоо болуп саналат:

- Улутстаткомдун техникалык база тутумун заманбап техникалык жана программалык каражаттар менен толук жабдуу жана модернизациялоо;

- статистикалык маалыматтарды топтоонун, иштетүүнүн жана жайылтуунун жаңы технологияларын киргизүү;

- маалыматтардын жана метамаалыматтардын бирдиктүү интеграцияланган базасынын түзүмүн иштеп чыгуу;

- бардык статистикалык маалыматтарды коопсуз жана борборлоштурулган сактоону, ошондой эле аларды санкцияланбаган кирүүдөн коргоону түзүү.

Улутстаткомдун инфратүзүмүн модернизациялоо жана маалыматтарды электрондук топтоого өтүү статистикалык маалыматтарды топтоонун, редакциялоонун жана иштетүүнүн агымын уюштурууну өзгөртүүнү талап кылат. Ал биринчи кезекте, статистикалык маалыматтарды электрондук иштетүүнүн мурунку комплекстерин кардар-сервердик жоболордун базасында автоматташтырылган жаңы жана заманбап тутумга өткөрүүнү, статистикалык маалыматтарды башкаруунун жана коопсуз тутумун түзүүнү билдирет.

Мамлекеттик статистиканын актуалдуу милдети метамаалыматтардын автоматташтырылган бирдиктүү тутумун түзүү жана аны программалык-технологиялык каражаттарды долбоорлоонун жана иштеп чыгуунун бардык этаптарында пайдалануу жана статистикалык маалыматтарды иштетүү жана жайылтуу болуп саналат.

Артыкчылыктуу милдеттердин бири статистикалык тажрыйбаны киргизүү жана статистикалык маалыматтарды жайылтууда географиялык маалыматтык тутумду активдүү пайдалануу болуп саналат.

Ведомстволор ичинде өз ара аракеттенүүнү, маалыматтарды жана метамаалыматтарды түзүмдөштүрүлгөн сактоону түзүүнү, ошондой эле ар түрдүү статистикалык маалыматтарга кирүүнүн издөө тутумун уюштурууну камсыз кылуу үчүн Интранеттин корпорациялык тармагын түзүү болжолдонууда.

Улутстаткомдун статистикалык маалыматтарынын маалыматтык коопсуздугун камсыз кылуу үчүн заманбап программалык жана техникалык коргоо каражаттарын пайдалануу болжолдонууда жана жөнгө салуучу администрациялык жана уюштуруучулук мүнөздөгү чаралар каралган.

4. Статистикалык маалыматтар өндүрүшүн өркүндөтүү

Улуттук эсептер. Алдыңкы мезгилде экономикалык статистиканын өнүгүүсүнүн маанилүү багыты 1993-жылдагы УЭТтин чечилбеген маселелерди ишке ашыруу жана 2008-жылдагы УЭТти киргизүү болуп саналат. Алдыда финансылык эсепти түзүүнү, активдердеги, баланстык эсеп активдериндеги жана пассивдериндеги башка өзгөрүүлөрдүн эсептерин түзүү методологиясын иштеп чыгууну, аларды эксперименттик эсептөөлөрдү ишке ашырууну бүтүрүү турат. Мындан сырткары көмүскө жана бейформал иштин көлөмүн баалоо боюнча методологиялык жоболорду өркүндөтүү иштерин жүргүзүү, экономиканын айрым тармактарындагы легалсыз иштин көлөмүн баалоо методологиясын иштеп чыгуу болжолдонууда.

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын кызмат көрсөтүүлөрүн баалоо, курал-жаракка, илимий изилдөөлөргө жана иштеп чыгууларга кеткен чыгымдардын эсеби, ошондой эле финансылык ортомчулуктун экономиканын институттук секторуна, өндүрүшкө жана акыркы керектөөлөргө бөлүү менен кыйыр өлчөнүүчү кызмат көрсөтүүлөрүнүн эсептери сыяктуу ички дүң продуктунун көлөмүнө, темпине жана түзүмүнө таасир этүүчү 2008-жылдагы УЭТтин жоболорун жана сунуштарын киргизүү боюнча иш жүргүзүү керек.

Айыл чарба статистикасы. Экономиканын агрардык секторунун абалын мүнөздөөчү иштелип чыккан статистикалык маалыматтардын сапатын жогорулатуу үчүн айыл чарба изилдөөлөрүнүн маалыматтарын топтоо жана иштетүү процесстерин өзгөртүп түзүү жана ресурстарды баалоо методологиясын өркүндөтүү жана калктын дыйкан (фермер) жана жеке көмөкчү чарбаларында өсүмдүк өстүрүүчүлүктүн жана мал чарбачылыгынын продуктуларын пайдалануу болжолдонууда.

Өнөр жай статистикасы. Алдыда өнөр жай өндүрүшү чөйрөсүндөгү жеке бизнестин субъекттеринин бейформал иштерине тандалма изилдөөлөрдү жүргүзүүнүн бул чөйрөдөгү чарба субъекттеринин саны жана алардын экономикалык көрсөткүчтөрү жөнүндө толук маалыматтарды алууга мүмкүндүк берген методологияны иштеп чыгуу иштери турат.

Ошондой эле энергетикалык статистиканы өркүндөтүү боюнча уюштуруу-методологиялык чаралардын тоptomун ишке ашыруу керек. Стратегиялык тармактар катары калктын жашоо деңгээлине жана бардык экономика чөйрөсүнө түздөн-түз таасир этүүчү энергетика менен байланышкан маселелердин курчтугун эске алуу менен учурдагы отун-энергетика ресурстарын керектөөлөрдү изилдөө тутумун жакшыртуу керек.

Курулуш жана инвестициялар статистикасы. Эл аралык валюта фондунун Төлөм балансы боюнча колдонмосунун алтынчы чыгарылышынын чет өлкөлүк инвестициялар статистикасы боюнча сунуштарын киргизүү жана жеке сектордун тышкы карыздарынын статистикасын өркүндөтүү максатында чет өлкөлүк инвестициялардын эсептөө методдорун жакшыртуу, статистикалык аспаптарды иштеп чыгуу, мамлекеттик статистиканын аймактык органдарынын адистери үчүн топтоо методологиясы, отчеттук маалыматтардын сапатын контролдоо маселелери боюнча окутуу семинарларын өткөрүү жана отчет берүүчү субъекттердин камтылышын жакшыртуу боюнча иштерди жүргүзүү зарыл.

Баалар статистикасы. Баалар статистикасы жаатындагы негизги артыкчылык бааларга, ошондой эле байкоо жүргүзүлүүчү чарба субъекттеринин санына байкоо жүргүзүүнүн географиялык чөйрөсүн кеңейтүүнү болжолдогон тандалма изилдөөлөрдү жүргүзүү аркылуу статистикалык аспаптарды өркүндөтүү болуп саналат.

Пайдалануучулардын муктаждыктарын канааттандыруу максатында сезонунан оңдолгон көрсөткүчтөрдү жарыялоо үчүн белгиленген базага карата баалардын индекстеринин кыймылын иштеп чыгуу караштырылууда.

Ишканалар жана финансы статистикасы. Ишканалардын статистикасы чөйрөсүндөгү маанилүү методдордун бири эсептөөнүн жаңы методдорун киргизүү жана чакан ишкердик субъекттеринин иштерине байкоо жүргүзүү болуп саналат.

Ишканалар статистикасын кеңейтүү максатында иштин негизги финансылык көрсөткүчтөрү боюнча маалыматтарды топтоонун натыйжалуу тутумун түзүү, ошондой эле чакан (микро) ишканалардын ишин баалоону жакшыртуу боюнча уюштуруучулук жана методологиялык изилдөөлөрдү ишке ашыруу керек.

Керектөө рыногунун жана кызмат көрсөтүүлөрдүн статистикасы. Керектөө рыногундагы бейформал сектордун олуттуу үлүшүн эске алып, товарлардын жана интернет аркылуу кызмат көрсөтүүлөрдүн жаңы түрлөрүнүн, ошондой эле соода жана кызмат көрсөтүүнүн бейформал секторунун жүгүртүү көлөмүнүн эсеби боюнча тандалма изилдөөлөрдү жүргүзүүнүн методикасын иштеп чыгуу жана киргизүү иштерин аткаруу керек.

Маалыматтык-коммуникациялык технологиялар статистикасы. Маалыматтык коомго өтүү үчүн шарттарга мониторинг жүргүзүү максатында БУУнун методологиясына ылайык өлкөдөгү маалыматтык-коммуникациялык технологиялардын өнүгүү абалына байкоолордун жаңы формаларын иштеп чыгуу жана киргизүү иштерин ишке ашыруу талап кылынат.

Эмгек жана иш менен камсыз кылуу статистикасы. Эмгек жана иш менен камсыз кылуу статистикасы боюнча маалыматтар базасын документтештирүүнүн натыйжалуу тутумун түзүү жана киргизүү боюнча уюштуруу-методологиялык иш-чараларынын тоptomун ишке ашыруу керек. 2013-жылдагы Эл аралык эмгек статистикасы конференциясынын (ЭЭСК) 19 сунушун практикага киргизүү.

Товарлардын жана кызмат көрсөтүүлөрдүн тышкы соодасынын статистикасы. Бажы союзуна кирген өлкөлөрдүн өз ара соодасы боюнча статистикалык байкоолорду уюштуруу бөлүгүндө

товарлардын тышкы соода статистикасынын методологиясын өркүндөтүү, чек аранын жанындагы сооданын көлөмүн баалоонун жана эсепке алуунун методологиясын изилдөө, ошондой эле тышкы соода статистикасын эл аралык кабыл алынган стандарттарга ылайык өркүндөтүү боюнча уюштуруу-методологиялык иш-чаралардын топтомун аткаруу пландаштырылууда.

Үй чарба статистикасы. Маалыматтарды топтоонун сапатын жакшыртуу жана маалыматтарды иштетүүнүн убактысын кыскартуу максатында үй чарбаларынын бюджеттеринин интеграцияланган тандалма изилдөөсүнүн маалыматтарын топтоонун жана иштеп чыгуунун жүрүшүндө электрондук анкеталарды (CAPI технологиялар) киргизүү боюнча иш-чараларды ишке ашыруу керек.

Респонденттердин иштеринин оордугун азайтуу максатында тематикалык бөлүмдөрдүн жылдык ротациясынан изилдөөнүн модулдук түзүмүнө өтүү болжолдонууда.

Демографиялык статистика. Демографиялык статистика жаатында маалыматтарды топтоонун прогресстүү усулуна өтүүнү камсыз кылуу максатында Кыргыз Республикасынын профилдик мамлекеттик органдары менен биргеликте Кыргыз Республикасынын калкынын регистрин түзүү боюнча уюштуруу-методологиялык иш-чаралардын топтомун аткаруу керек, Кыргыз Республикасынын калкынын регистрин түзүү келечекте салттуу жана көп каражатты талап кылган калк каттоодон баш тартууга мүмкүнчүлүк түзөт.

Социалдык статистика. Социалдык статистика жаатындагы башкы багыт билим берүү статистикасынын макулдашылган тутумун түзүү максатында маалыматтардын агымын оптималдаштыруу, саламаттыкты сактоо статистикасынын көрсөткүчтөрүн өркүндөтүү, гендердик-дезагрегациялык көрсөткүчтөрдүн маалыматтар базасын кеңейтүү боюнча чараларды ишке ашыруу болуп саналат.

Айлана-чөйрө статистикасы. Айлана-чөйрө статистикасындагы башкы максаттуу багыттардын бири Экологиялык-экономикалык эсепке алуу тутумуна ылайык экологиялык эсептерди иштеп чыгуу болуп саналат. Мындай максатта айлана-чөйрө боюнча сапаттуу көрсөткүчтөрдүн тутумун түзүү, суу ресурстары боюнча шайкештүү статистикалык көрсөткүчтөрдү иштеп чыгуу, ошондой эле айлана-чөйрө статистикасында туруктуу өнүгүү индикаторлорун иштеп чыгуу жана киргизүү боюнча уюштуруу-методологиялык иш-чаралар топтомун ишке ашыруу керек.

Туризм статистикасы. Туризм статистикасы чөйрөсүндөгү эң маанилүү багыт Дүйнөлүк туризм уюмунун методикасына ылайык туризмдин көрсөткүчтөрүнүн толук жана кеңири эсеби боюнча тийиштүү методологиялык жоболорду иштеп чыгуу, 2008-жылдагы УЭТ эл аралык стандарттарына ылайык туризм боюнча сателлиттик эсептерди иштеп чыгуу болуп саналат.

5. Статистикалык интеллектуалдык дараметти күчөтүү

Адам ресурстарын башкаруу боюнча саясатты жакшыртуу жана мамлекеттик статистика органдарынын адистеринин кесиптик деңгээлин көтөрүү багытында статистикалык интеллектуалдык дараметти күчөтүү боюнча стратегиялык милдеттерди ишке ашыруу пландаштырылууда.

Бул максатта төмөнкүлөр болжолдонууда:

- Улутстаткомдун адистеринин карьерасын жана кызматтык өсүшүн пландаштыруунун бирдиктүү тутумун киргизүү;

- кадрлардын резервин күчөтүү жана натыйжалуу пайдалануу боюнча иш-чараларды иштеп чыгуу;

- статистика кызматкерлерин кесиптик өнүгүү тутумун өркүндөтүү (даярдоо, кайра даярдоо жана квалификациясын жогорулатуу);

- мамлекеттик кызматкерлердин кесиптик деңгээлин жогорулатууга түрткү берүү тутумун иштеп чыгуу жана киргизүү;

- мамлекеттик статистика органдарынын кызматкерлерине дем берүү, анын ичинде материалдык эмес дем берүү жаңы тутумун иштеп чыгуу жана киргизүү;

- Улутстаткомдун иши жөнүндө активдүү маалымдоо, коомчулуктун статистикалык маалыматтарга ишенимин жогорулатуу максатында мамлекеттик статистика органдарынын оң позитивдүү аброюн түзүү жана жогорку адистиктеги жана жаш кадрларды тартуу;

- адам ресурстарын башкаруунун бирдиктүү тутумун жана кадрлардын автоматташтырылган эсебин алууну киргизүү;

- коррупцияга каршы аракеттенүү, Улутстаткомдун кызматкерлеринин укуктарын жана мыйзамдуу кызыкчылыктарын камсыздоо боюнча иштин жогорку деңгээлине жетиштүү.

Жетишкен натыйжалар улуттук статистикалык тутумдун иштөөсүн жана аны башкаруу механизмдеринин дээрлик жаңы түшүнүгүн өнүктүрүүгө көмөк берип, анын аркасында, Кыргыз Республикасынын мамлекеттик статистика органдарынын туруктуу жана натыйжалуу өнүгүүсүн камсыздоо, модернизациялоо милдеттери талаптагыдай деңгээлде чечилет.

6. Региондук статистиканы өнүктүрүү

Региондук статистика жаатындагы негизги багыт мамлекеттик статистиканын аймактык органдарынын (өзгөчө райондук жана шаардык бөлүнүштөр) уюштуруу-методологиялык жана материалдык-техникалык дараметин төмөнкү иш-чаралардын негизинде чыңдоо болуп саналат:

- муниципалдык түзүлүштөрдүн экономикалык жана социалдык өнүгүүсүнүн өзгөчөлүктөрүнүн эске алуу менен муниципалдык статистика тутумун түзүү;

- каттоолорду өз убагында жана сапаттуу жаңыртуу, ошондой эле ага товарларды жана кызмат көрсөтүүлөрдү өндүрүүнү ишке ашырган бардык бирдиктерди киргизүү;

- электрондук топтоого жана эсептөөнүн жаңы методуна өтүүгө байланыштуу адистердин квалификация деңгээлин көтөрүү;

- маалыматтык агымдардын оптималдуу схемасын аныктоо;

- маалыматтарды топтоодо кайталоону жоюу;

- алардын иштерин натыйжалуу методологиялык камсыздоо;

- мамлекеттик органдардын экономикалык-статистикалык маалыматтардагы керектөөлөрүн талдоонун жана баалоонун методдорун өркүндөтүү;

- чыгарылуучу экономикалык-статистикалык материалдардын тематикаларын кеңейтүү;

- маалыматтарды топтоонун жана иштетүүнүн жаңы технологияларына өтүүгө байланыштуу мамлекеттик статистиканын аймактык органдарынын иштеринин натыйжалуулугун жогорулатуу.

7. Эл аралык кызматташтык

Ушул Программада каралган чараларды натыйжалуу ишке ашырууну камсыздоонун негизги багыттарынын бири статистикалык тажрыйба жана методология маселелери боюнча эл аралык кызматташтыкты мындан ары чыңдоо жана кеңейтүү болуп саналат.

Көз карандысыз мамлекеттердин шериктештигинин (КМШ) Мамлекеттер аралык статистикалык комитетинин алкагында методологиялык маселелер боюнча, ошондой эле КМШга катышкан мамлекеттердин статистикалык маалыматтарын алмашуу боюнча кызматташуу улантылат.

Ошондой эле Дүйнөлүк Банк, Эл аралык валюта фонду, БУУнун статистикалык кызматтары жана бөлүнүштөрү, КМШ өлкөлөрүнүн статистикалык кызматтары, Норвегия борбордук статистикалык бюросу жана башкалардын статистикалык кызматтары, ошондой эле Кыргыз Республикасында аккредитацияланган эл аралык уюмдардын өкүлчүлүктөрү менен кызматташуу да улантылат.

IV. Күтүлгөн натыйжалар

Программаны ишке ашыруунун негизги натыйжасы статистика жаатындагы мамлекеттик саясатты ишке ашыруунун туруктуу механизмдерин түзүүдөгү жана координациялоодогу төмөнкү иш-чаралар болот:

- Улутстаткомдун ролун расмий статистикалык эсеп жана ведомстволор аралык маалыматтык кызматташуу чөйрөсүндөгү иштин координатору катары көтөрүү;

- маалыматтык агымдарды оптималдаштырууну камсыздоо жана мамлекеттик статистика органдарынын ишинде параллелдүүлүктү жана кайталоону алып салуу;

- финансылык, эмгек чыгымдарын азайтуу жана көптөгөн бизнес-процесстерди автоматташтыруунун эсебинен статистикалык маалыматтардын ыкчамдуулугун көтөрүү;
- респонденттердин ишиндеги оордуктарды азайтуу;
- расмий статистикалык маалыматтарды иштеп чыгуунун мөөнөтүнө жана сапатына оң (акыркы жыйынтыкка) таасир этүү;
- пайдалануучуларды тейлөөнүн сапаттуу жаңы деңгээлине өтүүнү камсыз кылуу.

V. Программаны ресурстук камсыздоо жана мүмкүн болгон тобокелдер

Ушул Программанын иш-чараларын ишке ашыруу Дүйнөлүк Банк жана башка эл аралык донор уюмдардын гранттык ресурстары тарабынан каржылануучу "Статистиканы өнүктүрүүнүн улуттук стратегиясын ишке ашыруу" долбоорунун, ошондой эле Кыргыз Республикасынын бюджетинен мамлекеттик статистика органдарын күтүүгө бөлүнүүчү жылдык каражатынын чегинде жүргүзүлөт.

Ушул Программанын иш-чараларын мамлекеттик статистика органдары башка мамлекеттик органдар жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары менен биргеликте ушул Программаны ишке ашыруу боюнча Иш-чаралар планына ылайык ишке ашырат.

Программаны ишке ашырууда төмөнкү категориядагы тобокелдердин жана тобокелдерди башкаруу боюнча иш-аракеттерди иштеп чыгаруу зарылчылыгынын пайда болуу ыктымалдуулугу жаралат:

Мүмкүн болгон тобокелдердин аталыштары	Тобокелдерди башкаруу боюнча чара көрбөгөн учурдагы мүмкүн болгон терс натыйжалар	Тобокелдерди башкаруу боюнча иш-чаралар
Институционалдык тобокел		
Статистикалык маалыматтар өндүрүшү үчүн мамлекеттик органдар менен тыгыз иш алып баруунун жетишсиздиги	Администрациялык булактарды жана ведомстволук реестрлерди статистикалык көрсөткүчтөрдүн өндүрүшүнүн негизи катары жетишсиз пайдалануу	1. Улутстаткомдун маалыматтык тутумун мамлекеттик органдардын маалыматтык тутуму менен интеграциялоо. 2. Мамлекеттик органдар менен маалыматтарды электрондук алмашуу
Экономикалык тобокел		
Каржылоонун жетишсиздиги	Пландаштырылган иш-чаралардын жетишсиз аткарылгандыгы	Каржылоонун альтернативалуу булактарын, анын ичинде эл аралык уюмдардын каражаттарын тартуу
Уюштуруучулук тобокел		
Кадрдык тобокелдер, анын ичинде кесипкөй кадрлардын жетишсиздиги	Улутстаткомдун кызматкерлеринин кесиптик деңгээлинин жана ага жараша статистикалык маалыматтардын сапатынын төмөндүгү	Тобокелдерди тармакташтыруу жана уюм ичинде үзгүлтүксүз окутуу мүмкүнчүлүгүн камсыздоо үчүн дараметти (техникалык жана башкаруу деңгээл) күчөтүү боюнча иш-чаралар менен персоналдарды кеңири камсыздоо

VI. Программанын мониторинги жана ишке ашырууну баалоо

Ушул Программанын иш-чараларынын аткарылышынын туруктуу мониторинги жана баалоо аны ишке ашыруудагы прогрессти көзөмөлдөөнүн натыйжалуу куралы болуп ал илгерилөө алдыга

жылуу процессине оңдоп-түзөтүүлөрдү киргизүү жолу менен алдын ала чечимдер чыгарууга жана тутумдун жалпы өнүгүүсүнө алардын таасир этүүсүн баалоого мүмкүндүк берет.

Программанын мониторинги жана аны баалоо алгач Улутстаткомдун коллегиясынын жыйынында Иш-чаралар планын аткаруу жана орто аралык натыйжаларды баалоо боюнча жооптуу адамдардын отчетторун угуу жолу менен ишке ашырылат.

Иштин натыйжалары статистикалык дараметтин индикаторлору менен өлчөнөт:

- пландаштырылган статистикалык натыйжалар (экономикалык жана социалдык статистика) чыгаруу графигине ылайык өз убагында (ай, квартал, жыл сайын) берилет;

- статистикалык маалыматтарды топтоо жана иштетүү методдору эл аралык тажрыйбада колдонулган эрежелерге жана стандарттарга ылайык келет.

Мониторингдин маалыматтарынын негизинде мезгил-мезгили менен Программанын ишке ашыруунун натыйжалуулугу бааланат. Бул баалоолордун жүрүшүндө жетишкен прогресс талданат, "начар жерлер" жана Программанын иш-чараларын жана долбоорун аткаруудагы кемчиликтер аныкталат. Алынган жыйынтыктардын негизинде Программаны ишке ашыруудагы кийинки кадамдар үчүн альтернативдүү мүмкүнчүлүктөрдү тандоо, ресурстарды кайра бөлүштүрүү жана аларды оптималдуу пайдалануу, коомчулуктун күтүүсүн толук канааттандыруу үчүн донор коомчулугу менен өз ара координациялоону жакшыртуу боюнча чечимдер кабыл алынат.